

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2023 m. birželio 8 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Godos Ambrasaitės-Balynienės, Artūro Driuko (kolegijos pirmininkas ir pranešėjas) ir Jūratės Varanauskaitės, teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal **pareiškėjo (duomenys neskelbtini)** kasacinį skundą dėl Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2023 m. sausio 10 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal pareiškėjo (duomenys neskelbtini) prašymą pripažinti ir leisti vykdyti Lietuvos Respublikoje Švedijos Karalystės Stokholmo prekybos rūmų Arbitražo instituto (duomenys neskelbtini) sprendimą byloje Nr. (duomenys neskelbtini), suinteresuoti asmenys byloje (duomenys neskelbtini).

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl proceso teisės normų, reglamentuojančių arbitražo teismo sprendimo teisinę galią, kai arbitražo vietos valstybėje pateikiamas pareiškimas dėl jo panaikinimo, ir teismo teisę sustabdyti civilinės bylos pagal prašymą pripažinti ir leisti vykdyti užsienio valstybės arbitražo sprendimą nagrinėjimą, kol kilmės valstybėje sprendžiamas šio sprendimo panaikinimo klausimas, aiškinimo ir taikymo.
2. Pareiškėjas kreipėsi į Lietuvos apeliacinį teismą, prašydamas pripažinti ir leisti vykdyti Lietuvos Respublikoje Švedijos Karalystės Stokholmo prekybos rūmų Arbitražo instituto (duomenys neskelbtini) sprendimą byloje Nr. (duomenys neskelbtini). Arbitražinė išlyga buvo nustatyta (duomenys neskelbtini), kuriame šalys susitarė, kad bet koks iš šios sutarties kylantis ar su šia sutartimi, jos pažeidimu, nutraukimu ar negaliojimu susijęs ginčas, nesutarimas ar reikalavimas galutinai sprendžiamas arbitražu pagal Stokholmo prekybos rūmų Arbitražo instituto taisyklės. Arbitražinis teismas sudaromas iš trijų arbitrų. Arbitražo vieta – Helsinkis, Suomija. Arbitražiniame procese bus vartojama anglų kalba.
3. Minėtu arbitražo sprendimu pripažinta, (duomenys neskelbtini).
4. Suinteresuoti asmenys (duomenys neskelbtini) prašė teismo sustabdyti šios civilinės bylos nagrinėjimą iki tol, kol galutinai bus išspręsta byla dėl Švedijos Karalystės Stokholmo prekybos rūmų Arbitražo instituto (duomenys neskelbtini) sprendimo byloje Nr. (duomenys neskelbtini) panaikinimo pagal arbitražo vietos valstybės (Suomijos Respublikos) teisę.
5. Pareiškėjas suinteresuotų asmenų prašymus sustabdyti civilinę bylą prašė atmesti. Pareiškėjo teigimu, ši civilinė byla gali būti sustabdoma tik esant šimtiniio pobūdžio aplinkybėms, tačiau jų šiuo atveju nėra. Pareiškėjo vertinimu, suinteresuoto asmens (duomenys neskelbtini) prašymo dėl bylos sustabdymo teiginiai, kad teismas privalo stabdyti šią bylą tuo pagrindu, jog arbitražo sprendimas dar nebuvo galutinis arba jo vykdymą panaikino ar sustabdė kompetentinga valdžios institucija (Niujorko konvencijos V straipsnio 1 dalies e punktas), arba pagal analogiją, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir CPK) 812 straipsnio 4 dalimi nustatančia, kad užsienio teismo sprendimo pripažinimo procesas gali būti sustabdytas, kai toks sprendimas yra apskundžiamas įprastinėmis atitinkamos valstybės teismų sprendimų kontrolės formomis, vertintini kritiškai. Pareiškėjo manymu, nurodyti argumentai nereikšmingi, kadangi arbitražo sprendimas yra galutinis, jis nėra panaikintas Suomijos Respublikos teismų ir yra privalomas bylos šalims, jo vykdymas nėra sustabdytas Suomijos Respublikoje, taip pat jis nebuvo ir negali būti apskustas įprastinėmis sprendimų kontrolės formomis Suomijos Respublikoje, kadangi apeliacija dėl arbitražo sprendimo negalima (nei Suomijos Respublikoje, nei Lietuvos Respublikoje).

II. Skundžiamo procesinio sprendimo esmė

6. Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2023 m. sausio 10 d. nutartimi sustabdė civilinę bylą, iki bus išnagrinėtas suinteresuotų asmenų prašymas Helsinkio apygardos teisme (Suomijos Respublika) dėl nurodyto arbitražo sprendimo panaikinimo, taip pat atmetė suinteresuotų asmenų prašymą dėl kreipimosi į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą (toliau – ir ESTT) dėl prejudicinio sprendimo priėmimo ir pareiškėjo prašymą dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo.
7. Teisėjų kolegija nurodė, kad, pagal CPK 812 straipsnio 4 dalį, byla dėl užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo ir vykdymo sustabdoma dviem atvejais: a) kai arbitražo sprendimas nėra įsiteisėjęs; b) kai nesuėję arbitražo sprendimo apskundimo terminai. Teisėjų kolegijos vertinimu, šis specialiųjų bylos sustabdymo atvejų sąrašas nėra baigtinis, nes *mutatis mutandis* (su tam tikrais pakeitimais) turi būti taikomi kiekvienu konkrečiu atveju nustatyti CPK 163 ir 164 straipsniuose nurodyti bendrieji bylos sustabdymo pagrindai. Kolegija nurodė, kad

šioje byloje yra taikytinas CPK 163 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatytas privalomasis bylos sustabdymo pagrindas, t. y. iki bus išspręsta kita civilinė byla. Teisėjų kolegija nusprendė, kad užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo ir vykdymo bylos nagrinėjimo ypatumai nepanaikina CPK 163 straipsnio 1 dalies 3 punkto taikymo, nes byla nagrinėjama pagal nacionalinės civilinio proceso teisės taisykles.

8. Kolegija pažymėjo, kad Lietuvos apeliacinis teismas, sprenddamas klausimą dėl užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo ir teisinės galios jam suteikimo Lietuvoje, savo iniciatyva vertina tik Niujorko konvencijos V straipsnio 2 dalyje įtvirtintus pagrindus, t. y. ar ginčas pagal Lietuvos Respublikos komercinio arbitražo įstatymą (toliau – ir KAI) yra arbitruotinas ir ar priimtas sprendimas neprieštaruoja viešajai tvarkai. Kiti pagrindai, kurie nurodyti Niujorko konvencijos V straipsnio 1 dalyje, tarp jų ir pagrindas, kai sprendimas dar nebuvo galutinis ar buvo apskūstas kilmės valstybėje (Niujorko konvencijos V straipsnio 1 dalies e punktas), kolegijos vertinimu, gali būti vertinami tik tada, kai atsakovas įrodinėja tokių pagrindų buvimą, t. y. atsakovas (šiuo atveju suinteresuoti asmenys) turi pareigą įrodyti, kad užsienio arbitražo sprendimas dar nėra galutinis arba jis buvo apskūstas kilmės valstybėje.
9. Teisėjų kolegija nurodė, kad Niujorko konvencijoje „galutinio sprendimo“ sąvokos apibrėžimas nepateiktas. Todėl kolegija, remdamasi Lietuvos apeliacinio teismo praktika, laikėsi pozicijos, kad galutiniais turi būti laikomi sprendimai, kurie yra priimti dėl bylos esmės ir negali būti apskūsti apeliacine tvarka nei kitam arbitražui, nei teismui. Teisėjų kolegija konstatavo, kad nagrinėjamoje byloje susiklostė situacija, kai prašomas pripažinti arbitražo teismo sprendimas negali būti laikomas galutiniu.
10. Teisėjų kolegijos vertinimu, suinteresuoti asmenys į bylą pateikė įrodymus, kad Helsinkio apygardos teismui pateiktas prašymas dėl Švedijos Karalystės Stokholmo prekybos rūmų Arbitražo instituto (*duomenys neskeltini*) sprendimo byloje Nr. (*duomenys neskeltini*) panaikinimo. Kolegija nustatė, kad minėtas teismas prašymą priėmė ir nurodė, jog šią bylą nagrinėja 6-asis apygardos teismo skyrius (registracijos numeris (*duomenys neskeltini*)). Teisėjų kolegija atmetė kaip teisiškai nereikšmingus pareiškėjo argumentus, kad suinteresuotų asmenų skundas yra netinkamai ar nepakankamai išsamiai argumentuotas, o nagrinėjamoje byloje nėra pakankamo pagrindo nuspręsti, jog suinteresuotų asmenų skundo pagrindu Helsinkio apygardos teismas galėtų arbitražo sprendimą panaikinti. Kolegijos vertinimu, šiuo atveju svarbu yra tai, jog, pateikęs prašymą Helsinkio apygardos teismui dėl ginčo arbitražo sprendimo panaikinimo, jis neįsiteisėjo ir negali būti laikomas šalims galutiniu, kol Helsinkio apygardos teismas neišnagrinės suinteresuotų asmenų skundo.
11. Tai, teisėjų kolegijos vertinimu, sudaro pagrindą sustabdyti šios bylos nagrinėjimą, iki Helsinkio apygardos teismas išnagrinės suinteresuotų asmenų skundą.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimų į jį teisiniai argumentai

12. Pareiškėjas, (*duomenys neskeltini*) „kasaciniu skundu prašo panaikinti Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2023 m. sausio 10 d. nutarties dalį dėl bylos sustabdymo ir dėl šios dalies priimti naują sprendimą – suinteresuotų asmenų prašymus dėl civilinės bylos sustabdymo, iki bus išspręsta byla dėl Švedijos Karalystės Stokholmo prekybos rūmų Arbitražo instituto (*duomenys neskeltini*) sprendimo byloje Nr. (*duomenys neskeltini*) panaikinimo, atmesti arba perduoti šį klausimą iš naujo nagrinėti Lietuvos apeliaciniam teismui. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
- 12.1. Lietuvos apeliacinis teismas, konstatuodamas, kad arbitražo sprendimas yra negalutinis ir neįsiteisėjęs, netinkamai aiškino ir taikė Niujorko konvenciją, kurioje vartojama galutinio (privalomo) (angl. *binding*) arbitražo sprendimo sąvoka. Teismas ignoravo Niujorko konvenciją ir taikytinas teisės normas, jas aiškinančią teismų praktiką bei doktriną ir nepagrįstai nusprendė, jog arbitražo sprendimas yra negalutinis (neįsiteisėjęs) vien tuo pagrindu, jog kilmės valstybėje (Suomijos Respublikoje) yra pateiktas suinteresuotų asmenų skundas dėl jo panaikinimo. Vien skundo pateikimo faktas nekeičia galutinio ir įsiteisėjusio (vykdytino) arbitražo sprendimo pobūdžio, nes arbitražo sprendimas nebegali būti peržiūrimas iš esmės.
- 12.2. Tai, kad arbitražo sprendimo panaikinimo klausimas yra nagrinėjamas arbitražo vietos jurisdikcijoje, nereikia, kad toks arbitražo sprendimas nėra privalomas pagal Niujorko konvencijos tikslus. Ši principą nuolat patvirtina Nyderlandų, Vokietijos, Prancūzijos, Jungtinių Amerikos Valstijų, Jungtinės Karalystės ir Šveicarijos teismų praktika. Teisės doktrinoje pažymima, kad sprendimas laikomas neprivalomu tik tuo atveju, jei jis yra apskūstas apeliaciniu skundu dėl esmės aukštesniam arbitražo arba valstybės teismui. Proceso dėl arbitražo sprendimo panaikinimo (angl. *set-aside*) tikimybė ar net egzistavimas nedaro arbitražo sprendimo negalutinio. Taigi, pagal Niujorko konvenciją arbitražo sprendimas laikomas negalutiniu (neprivalomu ar neįsiteisėjusiu) tik tada, jei jis būtų apskūstas apeliacine tvarka dėl peržiūrėjimo iš esmės. Arbitražo sprendimo panaikinimo proceso inicijavimas nekeičia arbitražo sprendimo galutinio (privalomo) pobūdžio. Tarp šalių byloje nėra ginčo dėl to, kad Suomijos Respublikos teismo byla, dėl kurios buvo sustabdytas šios bylos nagrinėjimas, nėra arbitražo sprendimo apeliacija (peržiūrėjimo iš esmės byla). Todėl Lietuvos apeliacinis teismas netinkamai aiškino ir taikė Niujorko konvenciją, pažeisdamas šios konvencijos III straipsnyje įtvirtintą pareigą arbitražo sprendimus pripažinti privalomais, taip pat nepagrįstai susiaurino konvencijoje įtvirtintą galutinio (privalomo) sprendimo sąvoką.
- 12.3. Lietuvos apeliacinis teismas nenurodė, kokių teisės normų pagrindu priėjo prie išvados dėl arbitražo sprendimo neįsiteisėjimo ir negalutinio pobūdžio. Tai reiškia, kad skundžiamoje nutartyje padarytos teismo išvados nėra pagrįstos teisės normomis.
- 12.4. Pagal Suomijos Respublikos teisės normas, teismų praktiką ir doktriną arbitražo sprendimu buvo galutinai išspręstas kilęs ginčas ir šis sprendimas yra galutinis ir privalomas šalims. Arbitražo sprendimas taip pat yra įsiteisėjęs ir vykdytinas bylos šalims, nepriklausomai nuo to, ar yra pateiktas prašymas dėl sprendimo panaikinimo. Taigi, arbitražo sprendimo vykdytinumo savybės ir įsiteisėjimo fakto nepaneigia vien suinteresuotų asmenų pateiktas skundas Suomijos Respublikoje. Arbitražo sprendimas taip pat negali būti peržiūrimas iš esmės įprastomis teismų sprendimų kontrolės formomis, t. y. negali būti apeliacijos objektu. Lietuvos teismų praktikoje laikomasi tokios pačios pozicijos. Arbitražo sprendimo privalomas ir galutinis pobūdis negali būti paneigiamas vien todėl, kad dėl arbitražo sprendimo yra paduodamas prašymas dėl jo panaikinimo arbitražo vietos valstybėje (Lietuvos apeliacinio teismo 2006 m. liepos 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2T-13/2006). Be to, arbitražo sprendimas negali būti apeliacijos objektu ir pagal KAI (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. birželio 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-173-611/2022).
- 12.5. Spręsdamas dėl arbitražo sprendimo pobūdžio, teismas nepagrįstai ignoravo ir arbitražinio susitarimo turinį. Šalys arbitražiniame susitarime aiškiai susitarė, kad bet koks į arbitražinio susitarimo apimtį patenkančias ginčas galutinai bus sprendžiamas arbitražu pagal Stokholmo prekybos rūmų Arbitražo instituto taisykles. Pagal šiuo arbitražo taisyklių 46 straipsnį, priimtas sprendimas yra galutinis ir privalomas šalims. Todėl teismas nepagrįstai iškreipė arbitražinio susitarimo šalių valią dėl jų atžvilgiu priimto arbitražo sprendimo galutinio ir privalomo pobūdžio.
- 12.6. Teismas netinkamai rėmėsi Lietuvos apeliacinio teismo 2006 m. liepos 4 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. 2T-13/2006, nes joje konstatuota, kad „galutinio arbitražo sprendimo“ sąvoka turi būti atskirta nuo „arbitražo sprendimo panaikinimo“ sąvokos, kadangi galutiniu ir privalomu arbitražo sprendimu pripažįstamas toks sprendimas, kuris nebegali būti apskūstas nei apeliacine, nei kasacine tvarka nei kitam arbitražui, nei teismui. Vien tai, kad yra paduotas skundas dėl arbitražo sprendimo panaikinimo, nereikia jo peržiūros nei apeliacine, nei kasacine tvarka.
- 12.7. Teismas taip pat nepagrįstai taikė CPK 163 straipsnio 1 dalies 3 punktą, taip pažeisdamas Niujorko konvencijos VI straipsnį ir

nukrypdamas nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos. Kasacinis teismas, suformuodamas praktiką dėl Niujorko konvencijos VI straipsnio, yra išaiškinęs, kad teismas, pasinaudodamas įtvirtinta diskrecija ir įvertinęs visus kriterijus, gali, tačiau jokių būdu neprivalo, sustabdyti bylos nagrinėjimą, remdamasis CPK 164 straipsnio 4 punkte nustatyti fakultatyviniu bylos sustabdymo pagrindų tais atvejais, kai arbitražo sprendimo kilmės valstybėje yra nagrinėjamas skundas dėl jo panaikinimo. Teismas nuo šios praktikos nukrypo ir suformavo priešingą, Niujorko konvencijos VI straipsniui tiesiogiai prieštaraujantį precedentą, neva prašymą dėl arbitražo sprendimo pripažinimo nagrinėjantis teismas privalo (o ne turi teisę, įvertinęs kasacinio teismo nustatytus kriterijus) sustabdyti bylos nagrinėjimą, kol bus išnagrinėtas skundas dėl arbitražo sprendimo panaikinimo kilmės valstybėje.

- 12.8. Teismas nukrypo nuo kasacinio teismo praktikos, pagal kurią, tenkindami prašymus dėl bylos sustabdymo, teismai turi būti itin apdairūs ir užtikrinti balansą tarp poreikio stabdyti bylą bei pareiškėjo teisių, t. y., pareiškėjui prašant, įvertinti arbitražo sprendimo užtikrinimo priemonių pagal Niujorko konvencijos VI straipsnį taikymo poreikį. Šiuo atveju sustabdyti bylą ir atsisiųsti patenkinti pareiškėjo prašymą dėl užtikrinimo priemonių, buvo sukurtas disbalansas tarp pareiškėjo ir suinteresuoto asmens (*duomenys neskelbtini*) bei kitų suinteresuotų asmenų interesų, prioritetą suteikiant būtent pastariesiems. Suinteresuoti asmenys neburi jokios priežasties rūpintis operatyviu bylos išnagrinėjimu Suomijos Respublikoje, kadangi ilgesnis procesas Suomijos Respublikoje leidžia jiems ilgai išvengti suinteresuotam asmeniui (*duomenys neskelbtini*) nepalankaus arbitražo sprendimo įvykdymo Lietuvoje. Kadangi arbitražo sprendimu buvo patenkinti (ir iki šiol nevykdomi) neturtiniai pareiškėjo reikalavimai, nėra jokių kitų procesinių priemonių, tinkamų greitam skundo Suomijos Respublikoje nagrinėjimui skatinti.
- 12.9. Lietuvos apeliacinis teismas, sustabdydamas bylą, nevertino bylos aplinkybių ir jos sustabdymo sąlygų, taip nukrypdamas nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad tais atvejais, kai Niujorko konvencijos VI straipsnio pagrindu prašoma sustabdyti bylą, kurioje nagrinėjamas sprendimo dėl užsienio arbitražo teismo sprendimo pripažinimo ir leidimo jį vykdyti klausimas, teismas konkrečios bylos aplinkybių kontekste, be kita ko, turi įvertinti, ar stabdymas labiau atitinka šalių interesus nei bylos išnagrinėjimas, atsizvelgdamas į tai, ar prašymas panaikinti arbitražo sprendimą kilmės valstybėje pateiktas gera valia, ar yra pagrindas manyti, kad toks prašymas bus patenkintas, ar dėl bylos sustabdymo nepagrįstai nepailgės užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo ir leidimo jį vykdyti procesas. Nagrinėjamu atveju byla buvo sustabdyta vienintelės (klaidingos) prielaidos pagrindu – neva arbitražo sprendimas yra negalutinis ir neįsiteisėjęs, nes suinteresuoti asmenys pateikė skundą Suomijos Respublikoje.
- 12.10. Teismas neįvertino, kad skundas Suomijos Respublikoje yra pateiktas siekiant nesąžiningų tikslų, nes yra itin neišsamus ir abstraktus dokumentas, kuriame net nėra aiškiai identifikuoti skundo dalyką sudarantys tariami pažeidimai. Todėl tikroji Suomijos Respublikoje inicijuotos bylos priežastis yra suinteresuotų asmenų siekis visomis išgalėmis vilkinti (atidėti) jiems nepalankaus arbitražo sprendimo pripažinimą ir įvykdymą Lietuvoje. Dėl bylos sustabdymo, atsizvelgiant į bylą nagrinėjimo trukmę Suomijos Respublikos teismuose, ši byla bus nepagrįstai vilkinama 3–5 metus.
- 12.11. Taip pat nėra pagrindo manyti, kad skundas Suomijos Respublikoje bus patenkintas, nes jis pateiktas praleidus skundo dėl minėto sprendimo panaikinimo padavimo terminą ir tai sudaro objektyvų *prima facie* (iš pirmo žvilgsnio) pagrindą nenagrinėti jo dalies, kuria prašoma panaikinti arbitražo sprendimą. Skunde dėstomi teiginiai nesudaro pagrindo panaikinti arbitražo sprendimą ar pripažinti jį negaliojančiu pagal Suomijos Respublikos teisę. Be to, Suomijos Respublikoje arbitražo sprendimą panaikinti ar pripažinti negaliojančiu leidžiama tik išimtiniais atvejais, esant padarytų itin šurkščių pažeidimų. Tą patvirtina nuosekli teismų praktika – Suomijos Aukščiausiojo Teismo praktikoje yra vienintelis atvejis, kai teismas panaikino arbitražo sprendimą, o Suomijos apeliacinio teismo praktikoje nuo 1970 m. yra buvę vos 5 tokie atvejai.
- 12.12. (*duomenys neskelbtini*).
- 12.13. Lietuvos apeliacinis teismas taip pat nepagrįstai taikė CPK 812 straipsnio 4 dalį, nes šis straipsnis reglamentuoja bylą dėl užsienio teismų, bet ne arbitražų, sprendimų pripažinimo procesą. Pažymėtina, kad 2012 m. birželio 21 d. CPK 23, 147, 296, 340, 587, 810, 811, 812, 813, 814, 815 straipsnių pakeitimo ir papildymo ir CPK papildymo 811¹ straipsniu įstatymu Nr. XI-2090 nuspręsta pakeisti CPK 812 straipsnio pavadinimą ir turinį, išbraukiant žodžius „arbitražas (-ai)“. Tai patvirtina įstatymų leidėjo valia dėl šio straipsnio taikymo tik bylose dėl užsienio teismų sprendimų. Net jei teismas ir būtų galėjęs pagal analogiją remtis CPK 812 straipsniu, tai paties teismo praktika ne tik kad nepagrindžia teismo pareigos stabdyti bylą dėl skundo Suomijos Respublikoje, bet priešingai – patvirtina, kad teismas automatiškai nestabdo ir vykdytino užsienio teismo sprendimo pripažinimo bylos Lietuvoje net ir tuomet, kai šis sprendimas kilmės valstybėje apskundžiamas (Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. vasario 3 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2T-11-370/2016).
13. Suinteresuoti asmenys (*duomenys neskelbtini*) atsiliepime į kasacinį skundą prašo pareiškėjo „(*duomenys neskelbtini*)“ kasacinį skundą atmesti ir Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2023 m. sausio 10 d. nutartį palikti nepakeistą. Atsiliepimas į kasacinį skundą grindžiamas šiais argumentais:
- 13.1. Lietuvos apeliacinis teismas klausimą dėl bylos stabdymo išsprendė tinkamai. Nors teismas plačiai nedetalizavo visų sąlygų dėl bylos sustabdymo, akivaizdu, kad jas vertino, todėl nutarties rezoliucinė dalis yra teisinga, bylos sustabdymo klausimas išnagrinėtas tinkamai.
- 13.2. Teismas, pagrįstai taikydamas įstatymo analogiją, užpildė teisės spragą ir tinkamai *mutatis mutandis* pritaikė CPK normas reglamentuojančias bylos stabdymo pagrindus. Prašymą dėl arbitražo sprendimo pripažinimo ir leidimo jį vykdyti nagrinėjančio teismo teisę atidėti prašymo išsprendimą tol, kol bus išspręstas arbitražo sprendimo panaikinimo klausimas, nustato Niujorko konvencijos VI straipsnis. Nors ši procesinė Niujorko konvencijos VI straipsnio norma taikoma tiesiogiai, tačiau procesinis Lietuvos teismo sprendimas dėl šios normos taikymo turi būti priimtas sistemškai laikantis CPK reikalavimų. Lietuvos teismų praktikoje išaiškinta, kad ši CPK spraga turi būti užpildoma pagal analogiją *mutatis mutandis* taikant CPK 812 straipsnio 4 dalį, nustatančią specialų proceso sustabdymo pagrindą, taip pat CPK 163 ir 164 straipsniuose nurodytus bendruosius bylos sustabdymo pagrindus (Lietuvos apeliacinio teismo 2015 m. gegužės 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2T-3-186/2015, 2016 m. vasario 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2T-12-370/2016).
- 13.3. Kasacinio teismo praktikoje nurodyta, kad įstatymo analogija galima esant tokioms sąlygoms: i) nėra teisės normos, kuri reglamentuotų ginčo santykį; ii) yra teisės norma, reglamentuojanti panašų santykį; iii) yra toks teisės normų reguliuojamo ir nereguliuojamo santykio panašumas, kuris leidžia padaryti pagrįstą išvadą, kad analogijos taikymas yra pateisinamas, t. y. neprieštaras santykio esmei ir pobūdžiui. Akivaizdu, jog teismui priimant skundžiamą nutartį egzistavo įstatymo analogijos taikymo sąlygos. Todėl, priešingai nei teigia pareiškėjas, minėtų proceso normų taikymas *mutatis mutandis* nėra teisės aiškinimo ar taikymo klaida, o teismų praktikoje pripažįstamas kaip būdas išspręsti proceso atidėjimo (sustabdymo) pagal Niujorko konvencijos VI straipsnį klausimą esant CPK spragai.
- 13.4. Teismas, taikydamas CPK 163–164 straipsnius ir CPK 812 straipsnio 4 dalį, ginčo situacijai *mutatis mutandis* taikė sprendimo „įsiteisėjimo“ ir „galutinumo“ sąvokas, kadangi po arbitražo sprendimo priėmimo tarp šalių kilęs ginčas tęsiasi, t. y. persikėlė į Helsinkio apygardos teismą, kuriam yra pateiktas prašymas dėl arbitražo sprendimo panaikinimo. Todėl teismas tokį arbitražo sprendimą įvardijo kaip „negalutinį“ („neįsiteisėjusį“), nes CPK nenustato specialios sąvokos, kuri apibrėžtų arbitražo sprendimą, dėl kurio panaikinimo vyksta ginčas jo priėmimo vietos valstybės teisme.
- 13.5. Nepaisant to, kad vietoje sąvokos „negalutinis“ ir „neįsiteisėjęs“ galimai turėjo būti vartojama sąvoka „arbitražo sprendimas, dėl kurio panaikinimo vyksta ginčas teisme“ ar panaši teisinės technikos požiūriu teisingesnė sąvoka, tai nekeičia aplinkybės, jog teismas pagrįstai *mutatis mutandis* pritaikė panašius teisinius santykius reglamentuojančias CPK normas ir procesinį sprendimą dėl proceso

sustabdymo priėmė pagrįstai ir teisėtai, egzistuojant visiems Niujorko konvencijos VI straipsnyje nustatytiems pagrindams ir sąlygoms. Todėl teismas nesuformulavo taisyklės dėl „automatinio“ bylos sustabdymo, taip pat nepaneigė arbitražo sprendimo privalomumo.

- 13.6. Teismas pagrįstai sustabdė bylą, kadangi Helsinkio apygardos teisme yra nagrinėjamas prašymas dėl arbitražo sprendimo panaikinimo. Niujorko konvencijos V straipsnio 1 dalies e punkte yra įtvirtinta, kad teismas gali atsisakyti pripažinti ir leisti vykdyti užsienio arbitražo sprendimą, jei šis sprendimas panaikino ar sustabdė tos šalies, kurioje jis buvo priimtas, kompetentingą valdžios instituciją. Arbitražo sprendimas pagal Suomijos Respublikos arbitražo įstatymą yra apskundimo teismui objektas. Suomijos Respublikos arbitražo įstatymo 41 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad šalis turi teisę skundą dėl arbitražo sprendimo panaikinimo pareikšti per tris mėnesius nuo tos dienos, kai ji gavo sprendimo kopiją. Laikydami nustatytą terminą, suinteresuoti asmenys 2022 m. lapkričio 1 d. inicijavo procesą Suomijos Respublikoje dėl arbitražo sprendimo panaikinimo, Helsinkio apygardos teismui pateikdami prašymą panaikinti arbitražo sprendimą. Helsinkio apygardos teismas patvirtino, kad suinteresuotų asmenų skundą gavo, ir paskyrė teisėją šiam klausimui nagrinėti. Helsinkio apygardos teismo teisėja, paskirta nagrinėti prašymą dėl arbitražo sprendimo panaikinimo, 2023 m. vasario 22 d. el. laišku informavo bylos šalis, kad: i) prašymas dėl arbitražo sprendimo panaikinimo bus nagrinėjamas pagreitinoto proceso tvarka, ji nustatė preliminarines bylos nagrinėjimo datas (gegužės–birželio mėn.); ii) pasiūlė pareiškėjui apsvarstyti, ar tikslinga iškelti (palaikyti) visus savo argumentus, iii) pasiūlė šalims apsvarstyti galimybę ginčą spręsti mediacijoje.
- 13.7. Teismas pagrįstai sustabdė bylą, nes panaikinus arbitražo sprendimą bus pagrindas atsisakyti jį pripažinti ir leisti vykdyti Lietuvos Respublikoje. Lietuvos teismai formuoja aiškią praktiką, kad panaikinus arbitražo sprendimą nelieta arbitražo sprendimo pripažinimo ir leidimo vykdyti objekto, todėl tokia procedūra negali būti pradėta, o pradėta turi būti nutraukta (Lietuvos apeliacinio teismo 2019 m. lapkričio 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2T-95-381/2019; 2021 m. gruodžio 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2T-1-881/2021). Tai patvirtina, kad kol Suomijos Respublikos teismai nebaigė nagrinėti bylos dėl arbitražo sprendimo panaikinimo, tol galimybė, kad jis bus panaikintas, egzistuoja. Atitinkamai teismas pagrįstai sustabdė bylą, kadangi nėra tikslinga šiuo metu spręsti arbitražo sprendimo pripažinimo Lietuvoje klausimą, nes galiausiai gali susiklostyti situacija, kai arbitražo sprendimas Lietuvoje bus pripažintas ir leistas vykdyti, o Suomijos Respublikoje, arbitražo vietos valstybėje, bus panaikintas ir nesukeliantis teisinių pasekmių.
- 13.8. Lietuvos teismų praktikoje yra išskirti pagrindiniai elementai, reikšmingi sprendžiant klausimą dėl bylos stabdymo, t. y.: i) ar byla stabdyti tikslinga, ii) ar prašymas panaikinti arbitražo teismo sprendimą kilmės valstybėje buvo pateiktas gera valia (lot. *bona fide*), iii) ar galima pagrįstai manyti, kad prašymas kilmės valstybėje bus patenkintas (*prima facie* pagrįstas), ir iv) ar dėl bylos stabdymo nepagrįstai nepailgės nagrinėjimo procesas.
- 13.9. Įvertinęs Niujorko konvenciją, Lietuvos ir užsienio teismų praktiką, UNCITRAL sekretoriato vadovą dėl Niujorko konvencijos dėl užsienio arbitražo sprendimų pripažinimo ir vykdymo, sprendimą, ar atidėti klausimo išsprendimą, teismas priima remdamasis savo diskrecija. Jei arbitražo vietos šalyje vyksta lygiagretus procesas ir yra tikimybė, kad sprendimas bus panaikintas, teismas, pripažindamas arbitražo sprendimą iki užsienio proceso pabaigos, elgtųsi neapdairiai. Taigi, šioje situacijoje turi būti įvertintas šalių interesų balansas, t. y. kiek nukentėtų pareiškėjo interesai dėl užsitęsusių pripažinimo procedūros, lyginant su tuo, kiek nukentėtų suinteresuotų asmenų interesai, jeigu būtų pripažintas arbitražo sprendimas ir leista jį vykdyti, tačiau vėliau jis būtų panaikintas. Bylos sustabdymas nepažeidžia pareiškėjo interesų, priešingai, jie yra užtikrinami ir tokiu būdu šalių interesai yra subalansuojami. Jei Suomijos Respublikos teismai galiausiai panaikintų arbitražo sprendimą, suinteresuoti asmenys įgytų teisę prašyti proceso šioje byloje atnaujinimo ir nutarties pripažinti arbitražo sprendimą peržiūrėjimo. Tai neišvengiamai didintų ne tik šalių teisių ir pareigų neapibrėžtumą, bet ir lėtų jų finansinių bei laiko sąnaudų išaugimą.
- 13.10. Pareiškėjo teiginys dėl to, kad byla bus vilkinama 3–5 metus, yra nepagrįstas ir klaidingas. Pareiškėjas tokį teiginį grindžia vos vienu ir selektyviai parinktu pavyzdžiu. Akivaizdu, kad pateikiant tokią statistiką neužtenka kliautis viena byla, kurios paskutinis sprendimas priimtas dar 2019 m., t. y. jis neturi aktualumo. Tokį teiginį taip pat paneigia aplinkybė, kad Helsinkio apygardos teismo teisėja, kuri nagrinės prašymą dėl arbitražo sprendimo panaikinimo, jau informavo šalį apie pagreintą procesą byloje ir nustatė preliminarines bylos nagrinėjimo datas.
- 13.11. Prašymas dėl arbitražo sprendimo panaikinimo yra pateiktas gera valia (lot. *bona fide*) ir *prima facie* pagrįstas. Suinteresuoti asmenys pagal aktualų Suomijos Respublikos teisinį reguliavimą naudojami leistinu gynybos būdu. Prašymas dėl arbitražo sprendimo panaikinimo yra išsamiai pagrįstas tiek fakto, tiek teisės požiūriu, jame suformuluoti leistini prašymai ir analizuojami galimi konkurencijos teisės pažeidimai, prieštaravimas viešajai tvarkai, arbitražo teismo kompetencijos viršijimas, kt. Galutinį sprendimą dėl jo pagrįstumo priims Suomijos Respublikos teismai, taikydami Suomijos Respublikos teisę.
- 13.12. (*duomenys neskelbtini*).
14. Suinteresuotas asmuo (*duomenys neskelbtini*) atsiliepime į kasacinį skundą prašo Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2023 m. sausio 10 d. nutartį palikti nepakeistą. Atsiliepiamas į kasacinį skundą grindžiamas šiais argumentais:
- 14.1. Byloje egzistuoja visos objektyvios aplinkybės, sudarančios pagrindą stabdyti šią civilinę bylą. Situacija, kai teismuose tuo pačiu metu nagrinėjamos dvi susijusios bylos, reikalauja civilinės bylos nagrinėjimo sustabdymo ir atitinka tiek privalomąjį, tiek fakultatyvųjį bylos sustabdymo pagrindus. Jų tarpusavio ryšys ir jo pobūdis atskleidžia, kad siekiant išvengti prieštarų teismų sprendimų rizikos turi būti stabdoma būtent ši civilinė byla. Lietuvos Respublikoje ir Suomijos Respublikoje inicijuotos bylos yra susijusios tokiu būdu, kad pirmesnė turėtų būti išnagrinėta Suomijos Respublikoje inicijuota byla dėl arbitražo sprendimo panaikinimo arba pripažinimo niekiniu ir negaliojančiu ir tik po to gali būti toliau nagrinėjama ši civilinė byla, kurioje keliamas klausimas dėl to paties arbitražo sprendimo pripažinimo ir vykdymo Lietuvoje.
- 14.2. Niujorko konvencijos VI straipsnyje nustatyta, kad, jeigu V straipsnio 1 punkto e punkte nurodytai kompetentingai valdžios institucijai pateiktas prašymas panaikinti ar sustabdyti arbitražo sprendimo vykdymą, tai ta valdžios institucija, į kurią kreiptasi prašant pripažinti ir vykdyti šį sprendimą, gali, jeigu pripažins esant tikslinga, atidėti klausimo dėl šio sprendimo vykdymo išsprendimą. Gairėse dėl Niujorko konvencijos V straipsnio nurodyta, kad šiame straipsnyje nustatytas pagrindas sustabdyti bylą skirtas būtent tiems atvejams, kai viena šalis siekia arbitražo sprendimo panaikinimo, o kita šalis siekia vykdyti arbitražo sprendimą. Taigi, Niujorko konvencijoje įtvirtintas bylos dėl arbitražo sprendimo pripažinimo ir vykdymo sustabdymo pagrindas. Niujorko konvencijos III straipsnyje reglamentuojama, kad kiekviena susitariančioji valstybė pripažįsta arbitražų sprendimus privalomais ir vykdo pagal tos teritorijos, kurioje prašoma pripažinti ir vykdyti šiuos sprendimus, procesines normas. Todėl, sprendžiant dėl civilinės bylos sustabdymo, aktualios Lietuvos Respublikos civilinio proceso nuostatos.
- 14.3. Lietuvos teismų praktikoje konstatuota, kad CPK 163, 164 straipsniuose nurodyti bendrieji bylos sustabdymo pagrindai bei sustabdymo taisyklės turi būti taikomi ir nagrinėjant prašymus dėl užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo ir leidimo vykdyti Lietuvoje, nes procesas byloje dėl užsienio arbitražo pripažinimo ir leidimo vykdyti Lietuvoje vyksta pagal galiojančią CPK nustatytą tvarką ta apimtimi, kiek proceso nereglementuoja Niujorko konvencija (CPK 1 straipsnio 3 dalis). Tai reiškia, kad minėti bendrieji bylų sustabdymo pagrindai taikomi ir šiuo atveju, kai susijusi byla dėl arbitražo sprendimo panaikinimo nagrinėjama užsienio valstybės teisme.
- 14.4. Pareiškėjas nepagrįstai nurodo, kad Lietuvos apeliacinis teismas bylos nagrinėjimą sustabdė „automatiškai“, nevertindamas bylos aplinkybių ir neatsižvelgdamas į kasacinio teismo praktikoje suformuotas užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo ir leidimo vykdyti bylos sustabdymo sąlygas. Suinteresuoti asmenys, vadovaudamiesi Suomijos Respublikos arbitražo įstatymo 40 straipsniu, nustatančiu arbitražo sprendimų pripažinimo niekiniais ir negaliojančiais pagrindus, ir 41 straipsniu, reglamentuojančiu arbitražo sprendimų panaikinimo

pagrindus, pateikė pagrįstą skundą Suomijos Respublikos teismui, todėl pareiškėjas nepagrįstai kaltina suinteresuotą asmenį (*duomenys neskelbtini*) tuo, kad jis sąžiningai naudojasi įstatymo suteikiamomis teisėmis ginti nuo priimto neteisėto ir jų teisėtus interesus pažeidžiančio arbitražo sprendimo. Skundas Suomijos Respublikos teismui neabejotinai pateiktas *bona fide*, o Lietuvos apeliacinis teismas tinkamai tai įvertino ir sustabdė šią civilinę bylą.

- 14.5. Suomijos Respublikos teisė griežčiau nei Lietuvos Respublikos teisė reglamentuoja arbitražo sprendimų teisėtumą. Joje nustatyta daugiau pagrindų panaikinti ar peržiūrėti arbitražo sprendimą, nei įprasta Lietuvoje ar kitose valstybėse, įgyvendinusiose UNCITRAL tarptautinio komercinio arbitražo modelinį įstatymą. Nėgama to, Suomijos Respublikos teisės aktuose nenustatyti laiko apribojimai skundui dėl arbitražo sprendimo pripažinimo niekiniu ir negaliojančiu pateikti, kadangi tikslas yra neleisti teisinėje sistemoje galioti neteisėtiems arbitražo sprendimams. Tai papildomai patvirtina ne tik tai, kad egzistuoja pagrindai panaikinti ar pripažinti niekiniu ir negaliojančiu arbitražo sprendimą, bet kartu ir tai, jog arbitražo sprendimo peržiūrą Suomijos Respublikos teismai turėtų vykdyti taikdami ne Lietuvoje įprastus kriterijus ir standartus, o tuos standartus, kurie įtvirtinti specifinėje Suomijos Respublikos arbitražo teisėje ir kurie griežtesni nei Lietuvoje.
- 14.6. Pats pareiškėjas sukėlė šiuo metu susidariusią situaciją, kai klausimas dėl arbitražo sprendimo panaikinimo ar pripažinimo negaliojančiu Suomijos Respublikoje bei klausimas dėl arbitražo sprendimo pripažinimo ir vykdymo Lietuvoje sprendžiami tuo pat metu. Taip atsitiko dėl to, kad pareiškėjas prašymą dėl arbitražo sprendimo pripažinimo ir vykdymo Lietuvos Respublikoje pateikė nesulaukęs arbitražo sprendimo apskundimo termino pabaigos Suomijos Respublikoje.
- 14.7. Pareiškėjas nepagrįstai teigia, kad nėra jokio pagrindo manyti, jog arbitražo sprendimas bus panaikintas Suomijos Respublikoje. Pareiškėjas taip pat nepagrįstai nurodo, kad skundas Suomijos Respublikoje neva pateiktas praleidus terminą. Šį klausimą iš viso gali išspręsti tik skundą Suomijos Respublikoje nagrinėjantis teismas, todėl civilinėje byloje klausimas dėl termino skundui pateikti negali būti svarstomas. Suinteresuotas asmuo (*duomenys neskelbtini*) arbitražo sprendimo originalą gavo 2022 m. rugpjūčio 1 d., o skundas Suomijos Respublikoje laikantis nustatyto trijų mėnesių termino pateiktas 2022 m. lapkričio 1 d., todėl skundas Suomijos Respublikoje pateiktas nepraleidus nustatyto termino.
- 14.8. (*duomenys neskelbtini*).
- 14.9. Pareiškėjas nepagrįstai teigia, kad dėl civilinės bylos sustabdymo neva praeis dešimtmetis iki arbitražo sprendimo pripažinimo. Pareiškėjo skaičiavimai paremti prielaida, kad procesas dėl arbitražo sprendimo panaikinimo pereis visas teismų instancijas, nors šiuo metu taip teigti nėra jokio pagrindo. Procesas Helsinkio apygardos teisme turėtų trukti 1–2 metus. Be to, pareiškėjas paprašė, kad byla būtų nagrinėjama skubiai, tokiu atveju byla galėtų būti išspręsta greičiau nei per metus.
- 14.10. Pareiškėjas nepagrįstai teigia, kad Lietuvos apeliacinis teismas padarė esminį proceso teisės normų pažeidimą, taikydamas ne CPK 164 straipsnyje įtvirtintą fakultatyvų, bet CPK 163 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatytą privalomąjį bylos sustabdymo pagrindą. Nors pareiškėjas kasaciniame skunde remiasi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. spalio 27 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. 3K-3-381-915/2016, tačiau šioje nutartyje kasacinis teismas nekonstatavo, jog bylos dėl užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo ir leidimo vykdyti Lietuvos Respublikos gali būti sustabdomos remiantis tik CPK 164 straipsnio 4 punktu, bet ne CPK 163 straipsnio 1 dalies 3 punktu ir net nepasisakė dėl privalomojo ir fakultatyviojo bylos sustabdymo pagrindo atskyrimo ar taikymo. Priešingai, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas patvirtino, kad civilinės bylos dėl užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo sustabdymas yra galimas.
- 14.11. Kasacinio teismo praktikoje dėl užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo konstatuota, kad užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo ir vykdymo bylos nagrinėjimo ypatumai nepanaikina CPK 163 straipsnio 1 dalies 3 punkto taikymo, nes byla nagrinėjama pagal nacionalinės civilinio proceso teisės taisykles. Kadangi Niujorko konvencija nedraudžia bylos dėl užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo ir vykdymo sustabdymo ir nenustato kitokių taisyklių, byla sustabdyta pagrįstai, nes toks sustabdymas neprieštarauja Niujorko konvencijoje nustatytiems valstybės įsipareigojimams. Tai reiškia, kad Lietuvos teismų praktikoje taikytina proceso teisės normų aiškinimo ir taikymo taisyklė, pagal kurią CPK 163–164 straipsniuose nurodyti bendrieji bylos sustabdymo pagrindai bei sustabdymo taisyklės turi būti taikomi ir nagrinėjant prašymus dėl užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo ir leidimo vykdyti Lietuvoje.
- 14.12. Kita vertus, nesvarbu, koks CPK nustatytas bylos nagrinėjimo sustabdymo pagrindas būtų pritaikytas šiuo atveju, byloje susiklosčiusios aplinkybės lemia tą patį rezultatą – civilinės bylos nagrinėjimo sustabdymą. Tai reiškia, kad dėl Lietuvos apeliacinio teismo pritaikyto vieno ar kito bylos sustabdymo pagrindo iš esmės teisinga ir teisėta nutartis negali būti panaikinta.
- 14.13. Pareiškėjas nepagrįstai teigia, kad Lietuvos apeliacinis teismas nepagrįstai taikė CPK 812 straipsnio 4 dalį, kuri, pasak pareiškėjo, reglamentuoja išimtinai užsienio teismų sprendimų pripažinimo procesą. Pareiškėjo nurodomame CPK 23, 147, 296, 340, 587, 810, 811, 812, 813, 814, 815 straipsnių pakeitimo ir papildymo ir CPK papildymo 811¹ straipsniu įstatymo projekte ir jo aiškinamajame rašte nėra pasakyta, kad CPK 812 straipsnis po pakeitimų nebegerali būti taikomas sprendžiant dėl civilinių bylų dėl užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo ir leidimo vykdyti nagrinėjimo sustabdymo. Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. vasario 3 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 2T-11-370/2016, kuria remiasi pareiškėjas, taip pat nepaneigta nei galimybė sustabdyti civilinę bylą dėl užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo, nei CPK 812 straipsnio taikymas tokiu atveju.
- 14.14. Lietuvos teismų praktika po minėto CPK pakeitimo patvirtina, kad CPK 812 straipsnis ir toliau pagal analogiją taikytinas sprendžiant dėl užsienio arbitražo sprendimų pripažinimo bylų sustabdymo. Lietuvos teismų praktikoje išaiškinta, kad nors CPK atskiros normos, reglamentuojančios bylos, kurioje sprendžiamas užsienio arbitražo teismo sprendimo pripažinimo ir leidimo vykdyti klausimas, nėra įtvirtinta, tačiau pagal analogiją galimas taikymas CPK 812 straipsnio 4 dalies, kurioje nustatyta, jog teismas, nagrinėjantis prašymą dėl užsienio teismo sprendimo pripažinimo, turi teisę stabdyti bylos nagrinėjimą, jeigu šis teismo sprendimas yra apskundžiamas įprastinėmis atitinkamos valstybės teismų sprendimų kontrolės formomis arba jeigu terminas šiam skundui paduoti dar nėra pasibaigęs. Be to, *mutatis mutandis* gali būti taikomi ir CPK 163 ir 164 straipsniuose nurodyti bendrieji bylos sustabdymo pagrindai.
- 14.15. Pareiškėjas nepagrįstai teigia, kad Lietuvos apeliacinis teismas neva suformulavo taisyklę, pagal kurią užsienio arbitražo sprendimas yra laikomas negalutiniu ir neįsiteisėjusiu, jei arbitražo vietos teismuose inicijuojamas sprendimo panaikinimo procesas, todėl neva netinkamai aiškino ir taikė Niujorko konvenciją, neatsižvelgė į ją aiškinančią užsienio teismų praktiką bei doktriną, nukrypo tiek nuo Suomijos Respublikos (lot. *lex arbitri*), tiek nuo Lietuvos Respublikos (lot. *lex fori*) teisės normų, ignoravo arbitražinio susitarimo turinį, nukrypo nuo Lietuvos teismų praktikos. Pareiškėjas klaidingai interpretuoja Lietuvos apeliacinio teismo 2006 m. liepos 4 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 2T-13/2006. Šioje nutartyje nėra paneigta galimybė sustabdyti bylos dėl užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo nagrinėjimą. Minėta nutartimi nuspręsta nestabdyti bylos nagrinėjimo, kadangi tuo konkrečiu atveju nebuvo tam pagrindo ir suinteresuotas asmuo nepateikė kitokių įrodymų.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

Dėl prašymo kreiptis į ESTT prejudicinio sprendimo

15. Suinteresuoti asmenys (*duomenys neskkelbtini*) prašo kreiptis į ESTT užduodant šiuos klausimus:

- 15.1. Ar iš Europos Sąjungos sutarties 4 straipsnio 3 dalies kylantis valstybių narių teismų abipusio pasitikėjimo principas, įtvirtintas 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (toliau – reglamentas „Bruselis I bis“) 26 konstatuojamojoje dalyje, turėtų būti aiškinamas taip, kad tais atvejais, kai vienos valstybės narės teismo prašoma pripažinti arbitražo teismo sprendimą, kurio panaikinimo klausimas nagrinėjamas kitos valstybės narės teisme, ir abiejose bylose keliamas klausimas dėl tokio arbitražo teismo sprendimo suderinamumo su imperatyviomis ES teisės normomis, tas valstybės narės teismas, kurio prašoma pripažinti ir leisti vykdyti arbitražo teismo sprendimą, turėtų sustabdyti (atidėti) tokios bylos nagrinėjimą, iki kol bus išspręstas arbitražo teismo sprendimo panaikinimo klausimas kitoje valstybėje narėje, *mutatis mutandis* taikant reglamento „Bruselis I bis“ 29 straipsnio 1 dalies nuostatas?
- 15.2. Ar reglamento „Bruselis I bis“ 25 straipsnis turėtų būti aiškinamas taip, kad tais atvejais, kai šalys sudaro arbitražinį susitarimą ir susitaria dėl arbitražo vietos valstybėje narėje, jos susitaria dėl išimtinės tos valstybės narės teismų kompetencijos su arbitražu susijusiais klausimais, įskaitant ir tokios valstybės narės teismo teisę nuspręsti dėl arbitražo teismo priimto sprendimo nesuderinamumo su imperatyviomis ES teisės normomis? Atitinkamai ar tokiu atveju pagal reglamento „Bruselis I bis“ 31 straipsnio 2 dalį kitų valstybių narių teismai, kuriu prašoma pripažinti arbitražo teismo sprendimą, nustate, kad kitoje valstybėje narėje sprendžiama dėl jo panaikinimo dėl prieštaravimo imperatyvioms ES teisės normoms, privalo sustabdyti tokios bylos nagrinėjimą, kol bus išspręstas arbitražo teismo sprendimo panaikinimo klausimas kitoje valstybėje narėje?
16. Suinteresuotų asmenų (*duomenys neskkelbtini*) teigimu, byloje susiklostė situacija, kai dviejų ES valstybių narių teismai vertina tą patį arbitražo teismo sprendimą, tačiau skirtingais pagrindais – Suomijos Respublikos teismai sprendžia dėl šio arbitražo teismo sprendimo panaikinimo, o Lietuvos Respublikos teismai – dėl jo pripažinimo ir vykdymo. Suinteresuotu asmenų nuomone, ES teisės aiškinimo ir taikymo tikslais svarbu yra tai, kad tiek Lietuvos Respublika, tiek ir Suomijos Respublika yra ES valstybės narės, kuriose turi būti užtikrinta vienoda pagarba pagrindiniams ES teisės principams, įskaitant imperatyvias konkurencijos teisės normas, ir kurioms abiem vienoda apimtini yra taikomas reglamentas „Bruselis I bis“. Suinteresuotu asmenų vertinimu, tokiose situacijose kaip ši, kai dviejų ES valstybių narių teismai sprendžia dėl to paties arbitražo teismo sprendimo likimo, reglamento „Bruselis I bis“ preambulės 26 konstatuojamojoje dalyje nustatytas abipusio pasitikėjimo principas lemia, kad tos valstybės narės teismas, kurio prašoma pripažinti arbitražo teismo sprendimą, turi sustabdyti bylos nagrinėjimą iki tol, kol kitos valstybės narės teismas išspręstų klausimą dėl arbitražo teismo sprendimo panaikinimo. Ie tokio panaikinimo prašoma dėl arbitražo teismo sprendimo neatitikties imperatyvioms ES teisės normoms. Tokiai situacijai spręsti *mutatis mutandis* turėtų būti taikomos reglamento „Bruselis I bis“ 29 straipsnio 1 dalies taisyklės.
17. CPK 3 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad teismas, nagrinėdamas bylas, taiko Europos Sąjungos teisės normas ir vadovaujasi Europos Sąjungos teisminių institucijų sprendimais, prejudiciniais sprendimais Europos Sąjungos teisės aktų aiškinimo ir galiojimo klausimais. Teismas, kuriam taikant Europos Sąjungos teisės normas iškilo Europos Sąjungos teisės aktų aiškinimo ar galiojimo klausimas, kurį išnagrinėti būtina, kad sprendimas byloje būtų priimtas, turi teisę sustabdyti bylos nagrinėjimą ir kreiptis į kompetentingą Europos Sąjungos teisminę instituciją su prašymu pateikti dėl to prejudicinį sprendimą. Teismas, kuris yra galutinė instancija nagrinėjamoje byloje ir kuriam taikant Europos Sąjungos teisės normas iškilo Europos Sąjungos teisės aktų aiškinimo ar galiojimo klausimas, privalo prašyti kompetentingos Europos Sąjungos teisminės institucijos prejudicinio sprendimo Europos Sąjungos teisės aktų aiškinimo ar galiojimo klausimu.
18. ESTT praktikoje išaiškinta, kad galutinės instancijos teismo pareiga kreiptis į ESTT pagal Starties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 267 straipsnio 3 dalį nėra absoliuti, taikomos jos išimtys. SESV 267 straipsnio 3 dalis pagal nusistovėjusią ESTT praktiką turi būti aiškinama taip, kad tokie teismai gali, spręsdami ES teisės klausimą, nesilaikyti pareigos kreiptis dėl prejudicinio sprendimo tik tuo atveju, jei jie konstatavo, kad iškeltas klausimas nėra svarbus bylai, kad dėl nagrinėjamos ES teisės nuostatos ESTT jau pateikė savo išaiškinimą arba kad tinkamas ES teisės taikymas yra toks akivaizdus, kad dėl to negali kilti jokių pagrįstų abejonių (ESTT 2005 m. rugsėjo 15 d. sprendimas byloje *Intermodal Transports*, C-495/03, 33, 45 punktai). Be to, nacionalinis teismas nėra saistomas bylos šalių iniciatyvos ir sprendimą kreiptis dėl prejudicinio sprendimo priima savo nuožiūra (ESTT 1982 m. spalio 6 d. sprendimas byloje *Cilfit*, C-283/81, 9 punktas).
19. Pagal reglamento „Bruselis I bis“ 1 straipsnio 2 dalies d punktą, šis reglamentas netaikomas arbitražui. Reglamento „Bruselis I bis“ konstatuojamosios dalies 12 punkte nurodyta, kad šis reglamentas neturėtų būti taikomas jokiam ieškiniiui ar šalutiniam procesui, susijusiam visų pirma su arbitražo teismo formavimu, arbitražo įgaliojimais, arbitražo procedūros eiga ar bet kuriais kitais tokios procedūros aspektais, taip pat jokiam ieškiniiui ar teismo sprendimui dėl arbitražo sprendimo panaikinimo, peržiūros, apskundimo, pripažinimo ar vykdymo. Taip pat reglamento 73 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta, kad šis reglamentas nedaro poveikio 1958 m. Niujorko konvencijos taikymui.
20. Teisėjų kolegija pažymi, kad ESTT, aiškindamas Briuselio konvencijos 1 straipsnio 2 dalies d punkto nuostatą, kurioje buvo įtvirtinta, jog „ši konvencija netaikoma arbitražui“, nurodė, kad arbitražas nepatenka į jos taikymo sritį, o šia nuostata susitariančiosios šalys siekė į arbitražą neįtraukti visų arbitražo procesų, įskaitant nacionaliniuose teismuose iškeltas bylas (žr. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 1991 m. liepos 25 d. prejudicinio sprendimo byloje *Marc Rich & Co. AG prieš Società Italiana Impianti PA* C-190/89, 18 punktą). Tokios pačios pozicijos, aiškindamas Briuselio konvenciją, ESTT laikėsi ir vėlesnėje *Van Uden* byloje (žr. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 1998 m. lapkričio 17 d. prejudicinio sprendimo byloje *Van Uden Maritime BV, veikiantis Van Uden Africa Line vardu, prieš Kommanditgesellschaft in Firma Deco-Line ir kt.*, C-391/95, 31 punktą).
21. Nors nurodyti ESTT sprendimai priimti aiškinant Briuselio konvencijos nuostatas, teisėjų kolegija, atsižvelgdama į tai, kad reglamento „Bruselis I bis“ 1 straipsnio 2 dalies d punkte vartojama identiška formulė, kaip ir Briuselio konvencijoje ar reglamente „Bruselis I“, padaro išvadą, jog minėti išaiškinimai aktualūs ir taikytini aiškinant reglamento „Bruselis I bis“ nuostatas, susijusias su šio reglamento netaikymu arbitražui. Doktrinoje taip pat pažymima, kad, kaip ir Briuselio konvencija bei reglamentas „Bruselis I“, reglamentas „Bruselis I bis“ netaikomas arbitražui, kadangi reglamente „Bruselis I bis“ 1 straipsnio 2 dalies d punkto formulė nepasikeitė, tačiau buvo įtraukta nauja išsami konstatuojamoji dalis, o minėto reglamento 73 straipsnyje konkrečiai nurodyta, kad reglamentas „Bruselis I bis“ neturi įtakos Niujorko konvencijos taikymui (Magnus, U.; Mankowski, P. *European Commentaries on Private International Law (Commentary on Brussels Ibis Regulation)* Second revised edition. Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2022, p. 71). Nors reglamento „Bruselis I bis“ rengimo ir priėmimo metu buvo daug diskutuojama dėl šio reglamento santykio su arbitražu, vis dėlto priimanč minėtą reglamentą buvo nuspręsta išlaikyti *status quo* ir neįtraukti arbitražo į reglamento taikymo sritį (Dickinson, A.; Leina, E. *The Brussels I Regulation Recast*, Oxford, 2015, p. 57–60).
22. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į tai, kad nagrinėjamoje byloje nėra iškilęs ES teisės normų aiškinimo ir taikymo klausimas, taip pat įvertinusi pirmiau nurodytą ESTT praktiką ir tai, kad reglamente „Bruselis I bis“ aiškiai išreikšta valia su arbitražu susijusių klausimų, įskaitant Niujorko konvencijos taikymą, neįtraukti į reglamento „Bruselis I bis“ taikymo sritį, konstatuoja, kad nagrinėjamu atveju nėra pagrindo kreiptis į ESTT prejudicinio sprendimo, todėl suinteresuotų asmenų prašymas netenkintinas.

žodinio bylos nagrinėjimo kasaciniame teisme

23. CPK 356 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta bendroji taisyklė, kad kasacinė byla nagrinėjama rašytinio proceso tvarka. Įstatymu taip pat nustatyta teismo diskrecija nuspręsti dėl bylos nagrinėjimo žodinio proceso tvarka, kai tai yra būtina (CPK 356 straipsnio 2 dalis), ji gali būti įgyvendinama tiek teismo, tiek šalių iniciatyva. Šalys gali pateikti motyvuotą prašymą nagrinėti bylą žodinio proceso tvarka, tačiau šis teismui nėra privalomas. Šalys, teikdamos prašymą nagrinėti bylą žodinio proceso tvarka, turi jį pagrįsti, nurodydamos išimties aplinkybes, dėl kurių būtinas žodinis bylos nagrinėjimas, o teismas sprendžia, kiek pateikti argumentai reikšmingi ir ar jie pagrindžia poreikį nagrinėti bylą žodinio proceso tvarka.
24. Pareiškėjas prašo bylą kasaciniame teisme nagrinėti žodiniame teismo posėdyje. Prašymas grindžiamas šiais argumentais: i) byla yra sudėtinga dėl suinteresuotų asmenų teisiskai ir faktiškai nepagrįstos pozicijos, kuri, pareiškėjo teigimu, suklaidino ir Lietuvos apeliacinį teismą. Pareiškėjo nuomone, šioje byloje sprendini klausimai susiję su Lietuvos įsipareigojimų pagal Niujorko konvenciją vykdymu ir teisės taikymo praktikos suformavimas šiais klausimais lems ne tik tai, kaip turės būti taikoma ir aiškinama ši tarptautinė sutartis Lietuvoje ateityje, bet ir turės tiesioginę įtaką teisei investicinei aplinkai; ii) kasacinis teismas klaidinamas dėl tariamos būtinybės kreiptis į ESTT dėl prejudicinio sprendimo priėmimo dviem iki šiol nei arbitražo sprendimo panaikinimo byloje, nei šioje byloje nekeltais klausimais. Pareiškėjo nuomone, ginčo šalių paaiškinimų žodžiu išklauskymas ir galimybė ginčo šalims užduoti klausimus kasaciniam teismui sudarytų galimybę tinkamai išnagrinėti pateiktą prašymą kreiptis į ESTT; iii) byloje sprendini klausimai yra susiję su kompleksinėmis faktinėmis aplinkybėmis, reikšmingomis kasaciniame skunde iškeltų teisės klausimų tinkamam išnagrinėjimui, kurias šalys vertina skirtingai ir skiriasi jų pozicija dėl šioms aplinkybėms taikomo teisinio reguliavimo. Pareiškėjas pažymi, kad priėmus kasacinį skundą nebeleidžiama jo pildyti, o kai atsiliepime į kasacinį skundą priešinga šalis nurodo klaidingus faktus, pareiškėjas nebeturi galimybės į tai reaguoti ir tokiu būdu pažeidžiamas šalių procesinio lygiateisiskumo principas.
25. Teisėjų kolegijos vertinimu, pareiškėjas pateiktame prašyme nepagrindžia išimtinių aplinkybių, dėl kurių būtų būtina bylą nagrinėti žodiniame teismo posėdyje. Aplinkybė, kad byloje pateiktas suinteresuotų asmenų prašymas kreiptis į ESTT prejudicinio sprendimo, taip pat kasaciniame skunde keliamų klausimų naujumas ar byloje susiklosčiusių faktinių aplinkybių gausa *per se* (savaimė) nesudaro pagrindo bylą kasacine tvarka nagrinėti žodiniame teismo posėdyje. Be to, teisėjų kolegijai netenkinus suinteresuotą asmenį (*duomenys neskelbtini*) prašymo kreiptis į ESTT prejudicinio sprendimo, poreikio bylą nagrinėti žodiniame teismo posėdyje šiuo aspektu nėra. Todėl pareiškėjo prašymas dėl bylos nagrinėjimo žodiniame teismo posėdyje netenkinamas.

Dėl arbitražo teismo sprendimo teisinės galios, kai arbitražo vietos valstybės kompetentingam teismui pateikiamas pareiškimas dėl priimto arbitražo sprendimo panaikinimo

26. KAĮ 51 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad arbitražo teismo sprendimas, priimtas bet kurioje valstybėje – 1958 m. Niujorko konvencijos dėl užsienio arbitražų sprendimų pripažinimo ir vykdymo dalyvėje, Lietuvos Respublikoje pripažįstamas ir vykdomas pagal šio straipsnio ir 1958 m. Niujorko konvencijos dėl užsienio arbitražų sprendimų pripažinimo ir vykdymo nuostatas.
27. Nors Niujorko konvencijoje nėra pateikiamas arbitražo sprendimo apibrėžimas, šios konvencijos III straipsnyje nustatyta, kad kiekviena susitariančioji valstybė *pripažįsta arbitražų sprendimus privalomais* ir vykdo pagal tos teritorijos, kurioje prašoma pripažinti ir vykdyti šiuos sprendimus, procesines normas tolesniuose straipsniuose išdėstytomis sąlygomis. Arbitražų sprendimams, kuriems taikoma ši konvencija, pripažinti ir vykdyti neturi būti taikomos iš esmės sunkesnės sąlygos arba didesnė mutai ar rinkliavos, negu tie, kurie galioja vidaus arbitražų sprendimams pripažinti ir vykdyti. Pagal Niujorko konvencijos 5 straipsnio 1 dalies e punktą arbitražo sprendimą pripažinti ar vykdyti gali būti atsisakyta, kai prašo ta pusė, prieš kurią jis nukreiptas, tik tada, jei ši pusė pateikia tos vietos, kur prašoma pripažinti ir vykdyti, kompetentingoms valdžios institucijoms įrodymą, kad sprendimas pusėms *dar nebuvo galutinis* arba jo vykdymą panaikino ar sustabdė tos šalies, kurioje jis buvo padarytas, arba tos šalies, kurios įstatymai taikomi, kompetentinga valdžios institucija.
28. UNCITRAL Pavyzdinio tarptautinio komercinio arbitražo įstatymo 35 straipsnio 1 dalyje taip pat nustatyta, kad arbitražo sprendimas, neatsižvelgiant į šalį, kurioje jis buvo priimtas, pripažįstamas *privalomu* ir, pateikus rašytinį prašymą kompetentingam teismui, pripažįstamas ir vykdomas laikantis šio ir 36 straipsnio nuostatų.
29. 2016 m. UNCITRAL sekretariatparengtose Niujorko konvencijos dėl užsienio arbitražų sprendimų pripažinimo ir vykdymo gairėse nurodoma, kad arbitražo teismo sprendimo privalomumas (angl. *binding*) tarptautinėje praktikoje vertinamas dvejopai. Kai kuriais atvejais teismo sprendimo privalomumas vertinamas pagal valstybės, kurioje sprendimas buvo priimtas, teisę (UNCITRAL Secretariat *Guide on the Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards* (New York, 1958), 2016, p. 209). Tai reiškia, kad dėl galutinio arbitražo teismo sprendimo privalomumo sprendžiama pagal arbitražo procesui taikytinas tos valstybės taisykles (Rubino-Sammartano, M. *International arbitration law and practice*. Boston: Kluwer Law International, 2001, p. 738).
30. Kitais atvejais dėl arbitražo sprendimo privalomumo pagal Niujorko konvencijos V straipsnio 1 dalies e punktą laikomasi autonomiško požiūrio. Daugumoje bylų teismai, laikydamiesi šio požiūrio, nusprendė, kad arbitražo sprendimas laikomas privalomu, jeigu nebegalima pasinaudoti įprastinėmis teisių gynimo priemonėmis, t. y. tomis, kai arbitražo sprendimas peržiūrimas iš esmės, net jeigu vis dar galima pasinaudoti ypatingosiomis teisių gynimo priemonėmis, įskaitant ieškinius dėl panaikinimo. Minėtose gairėse taip pat nurodoma, kad šie arbitražo sprendimo privalomumo vertinimo būdai nebūtinai vienas kitą paneigia, todėl tam tikrais atvejais užsienio valstybių teismų jie buvo taikomi ir kartu (UNCITRAL Secretariat *Guide on the Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards* (New York, 1958), 2016, p. 210).
31. Teisės doktrinoje, vertinant arbitražų sprendimų privalomumą Niujorko konvencijos kontekste, išskiriami du principai. Pirma, pagal konvenciją nereikalaujama, kad arbitražo sprendimas būtų pateiktas vykdyti kilmės valstybėje. Antra, aplinkybė, kad ieškinys dėl sprendimo panaikinimo vis dar nagrinėjamas kilmės šalyje, nereiškia, kad tas sprendimas nėra privalomas pagal Niujorko konvencijos tikslus (Gaillard, E.; Savage, J. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration* The Netherlands: Kluwer Law International, 1999, p. 976).
32. Doktrinoje taip pat nurodoma, kad arbitražo sprendimai nėra „patariamiosios“ rekomendacijos. Arbitražo sprendimai yra galutiniai ir privalomi teisiniai dokumentai, turintys tiesioginį teisinį poveikį ir sukuriantys šalims tiesiogines teises ir pareigas (Gary B. Born *International Commercial Arbitration* (Third Edition) The Netherlands: Kluwer Law International, 2021, p. 3139). Draudimas peržiūrėti arbitražo teismo sprendimo turinį yra vienas svarbiausių principų. Niujorko konvencijoje nėra jokios išimties, nustatančios galimybę nepripažinti ir neleisti vykdyti užsienio arbitražo sprendimo vien todėl, kad arbitražo sprendimas yra neteisingas, netgi tada, kai jis labai neteisingas (padaryta rimtų teisės taikymo klaidų) (Gary B. Born *International Arbitration: Law and Practice* The Netherlands: Kluwer Law International, 2012, p. 382).
33. Lietuvos apeliacinis teismas byloje padarė išvadą, kad prašomas pripažinti arbitražo teismo sprendimas negali būti laikomas galutiniu, nes Helsinkio apygardos teismui pateiktas prašymas dėl Švedijos Karalystės Stokholmo prekybos rūmų Arbitražo instituto (*duomenys*

neskelbtini) sprendimo byloje Nr. (duomenys neskelbtini) panaikinimo. Teisėjų kolegija su tokia išvada sutikti neturi pagrindo.

34. Nagrinėjamu atveju ginčo šalys (duomenys neskelbtini) sudarė arbitražinę išlygą, pagal kurią bet koks iš šios Sutarties kylantis ar su šia Sutartimi, jos pažeidimu, nutraukimu ar negaliojimu susijęs ginčas, nesutarimas ar reikalavimas galutinai sprendžiamas arbitražu pagal Stokholmo prekybos rūmų Arbitražinio instituto taisykles. Arbitražinis teismas sudaromas iš trijų arbitrų. Arbitražo vieta – Helsinkis, Suomija. Arbitražiniame procese bus vartojama anglų kalba. Stokholmo prekybos rūmų Arbitražo instituto taisyklių 46 punkte nustatyta, kad priimtas sprendimas yra galutinis ir šalims privalomas. Sutardamos dėl arbitražo pagal šias taisykles, šalys įsipareigoja nedelsdamos įvykdyti bet kokią sprendimą (angl. *an award shall be final and binding on the parties when rendered. By agreeing to arbitration under these Rules, the parties undertake to carry out any award without delay*).
35. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje ne kartą pažymėta, kad Lietuvoje veikiančių arbitražų sprendimų teisminė priežiūra, kurios metu sprendžiama dėl arbitražo sprendimo panaikinimo, vykdoma ne apeliacijos ar remisijos, o anuliavimo forma. Tai reiškia, kad arbitražo sprendimams nėra būdinga instancinė procesinių sprendimų kontrolės sistema. Lietuvos apeliacinis teismas, nagrinėdamas skundą dėl nacionalinio arbitražo teismo sprendimo panaikinimo, neveikia kaip apeliacinė instancija arbitražo teismui. Teisme nagrinėjama byla dėl arbitražo teismo sprendimo panaikinimo yra ne arbitražo bylos tąsa (tolimesnė arbitražo bylos stadija), o savarankiškas teisminis procesas, kurio metu patikrinama, ar egzistuoja KAI 50 straipsnyje įtvirtinti arbitražo teismo sprendimo panaikinimo pagrindai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. rugsėjo 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-228-823/2020, 24 punktas; 2022 m. birželio 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-173-611/2022, 21 punktas).
36. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad anuliavimas, kaip arbitražo sprendimo teisminės priežiūros forma, nacionaliniam teismui suteikia įgaliojimus *ex officio* (pagal pareigas) patikrinti, ar tarp šalių kilęs ginčas gali būti sprendžiamas arbitražu, ar arbitražo sprendimas neprieštariauja viešajai tvarkai (KAI 50 straipsnio 4 dalis). Tuo tarpu KAI 50 straipsnio 3 dalies 1, 2, 3 ir 4 punktuose nustatyti arbitražo sprendimo panaikinimo pagrindai gali būti tikrinami tik esant vienos iš šalių prašymui. KAI nėra nustatyta teisminės arbitražų sprendimų apeliacijos – teisinio proceso, kai prašoma arbitražo teismo priimtą sprendimą pakeisti tuo pagrindu, kad sprendimas yra pagrįstas teisės ar fakto klaida (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. spalio 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-304/2011). Taigi arbitražo teismų sprendimų tikrinimas fakto ir materialiosios teisės taikymo aspektu Lietuvoje neleidžiamas. Arbitražo teismo sprendimas gali būti tikrinamas tik KAI 50 straipsnyje įtvirtintų proceso normų (procesinės viešosios tvarkos) ir materialiosios viešosios tvarkos aspektu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2004 m. lapkričio 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-612/2004).
37. Tiek UNCITRAL pavyzdinis įstatymas, tiek ir Niujorko konvencija, taip pat ir jų pagrindu parengtas KAI, įtvirtina arbitražo sprendimų galiojimo prezumpcijos (angl. *presumptive validity*) doktriną. Remiantis šia doktrina, teismas, nustatęs vieną iš arbitražo sprendimo panaikinimo pagrindų, gali, tačiau neprivalo panaikinti arbitražo sprendimą. Šios teisės nuostatos įpareigoja teismą, nustačiusį egzistuojant aplinkybes, galimai sudarančias arbitražo sprendimo panaikinimo pagrindą, kiekvienu konkrečiu atveju vertinti jų įtaką ir svarbą viso šalių ginčo kontekste. Jeigu kompetentingas teismas nustato, jog panaikinimo pagrindą sudarančios aplinkybės visos nagrinėjamos bylos kontekste nėra itin svarbios ir neįteisinga esminės neteisybės (angl. *substantial wrong*) ar nepaneigia teisingumo esmės (angl. *miscarriage of justice*), teismas neturėtų naikinti tokio arbitražo sprendimo (žr. Gary B. Born *International Arbitration: Law and Practice*, Wolters Kluwer Law and Business, 2012, p. 303–306, ir cituojamus teisės aktus bei teismų praktiką). Analogiškos išvados daromos ir ESTT praktikoje, kurioje nurodoma, kad arbitražo proceso efektyvumas reikalauja, jog arbitražo sprendimų peržiūros galimybių ribos būtų siauros, o atsisakymas pripažinti arbitražo sprendimą arba jo panaikinimas turėtų būti įmanomas tik esant išimtinėms aplinkybėms (Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 1999 m. birželio 1 d. sprendimas byloje *Eco Swiss China Time Ltd. prieš Benetton International NV*, C-126/97, 35 punktas).
38. Pareiškėjo į bylą pateikti įrodymai dėl Suomijos Respublikos teisės turinio ginčo klausimu patvirtina, kad Suomijoje arbitražų sprendimų teisminė kontrolė, kaip ir Lietuvoje, taip pat vykdoma ne apeliacijos ar remisijos, o anuliavimo forma. Iš byloje esančio Suomijos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. birželio 26 d. sprendimo (5 t., b. l. 65–84) matyti, kad Suomijos Respublikoje arbitražo sprendimas laikomas galutiniu bylos sprendimu, kuris yra privalomas proceso šalims. Arbitražo sprendimas gali būti panaikintas tik Suomijos Respublikos arbitražo įstatymo 41 straipsnio 1 dalyje nustatytais pagrindais. Suomijos Aukščiausiojo Teismo praktikoje taip pat išaiškinta, kad arbitražo procedūros panaudojimo tinkamumas sprendžiant komercinius ginčus iš esmės priklauso nuo arbitražo sprendimo privalomumo ir vykdytinumo. Todėl tiek nacionaliniu, tiek tarptautiniu arbitražo procedūros reglamentavimu buvo bandoma apriboti pagrindus, kuriais remiantis gali būti užginčijamas arbitražo teismo sprendimo nėra privalomas pagal Niujorko konvenciją. Arbitražo sprendimų teisminė priežiūra, kurios metu sprendžiama dėl arbitražo sprendimo panaikinimo, Suomijos Respublikoje, kaip ir Lietuvoje, vykdoma anuliavimo forma. Tai reiškia, kad arbitražo sprendimų peržiūrai netaikoma instancinė procesinių sprendimų kontrolės sistema, todėl arbitražo sprendimas privalomumo ir vykdytinumo savybes įgyja nuo jo priėmimo. Tik tais atvejais, kai arbitražo sprendimo peržiūrai pagal atitinkamos valstybės Niujorko konvencijos dalyvės teisę ar atitinkamas arbitražo procesui taikytinas taisykles taikoma instancinė kontrolės forma, toks arbitražo sprendimas įsiteisėja ir įgyja minėtas savybes pasibaigus tokio sprendimo apskundimo terminui, o per nustatytą terminą šaliai jį apskundus, tik jo teisėtumo klausimą išnagrinėjus apeliacine tvarka.
39. Remdamasi nurodytais argumentais, teisėjų kolegija konstatuoja, kad skundžiamoje nutartyje Lietuvos apeliacinis teismas padarė nepagrįstą ir Niujorko konvencijos tikslams prieštaraujančią išvadą, jog prašomas pripažinti ir leisti vykdyti Lietuvos Respublikoje Švedijos Karalystės Stokholmo prekybos rūmų Arbitražo instituto (duomenys neskelbtini) sprendimas yra negalutinis, nes dėl jo panaikinimo vyksta ginčas arbitražo vietos valstybės teisme. Kaip jau minėta šios nutarties 31 punkte, ši aplinkybė savaime nereikšmia, kad prašomas pripažinti ir leisti vykdyti užsienio valstybės arbitražo sprendimas nėra privalomas pagal Niujorko konvenciją. Arbitražo sprendimų teisminė priežiūra, kurios metu sprendžiama dėl arbitražo sprendimo panaikinimo, Suomijos Respublikoje, kaip ir Lietuvoje, vykdoma anuliavimo forma. Tai reiškia, kad arbitražo sprendimų peržiūrai netaikoma instancinė procesinių sprendimų kontrolės sistema, todėl arbitražo sprendimas privalomumo ir vykdytinumo savybes įgyja nuo jo priėmimo. Tik tais atvejais, kai arbitražo sprendimo peržiūrai pagal atitinkamos valstybės Niujorko konvencijos dalyvės teisę ar atitinkamas arbitražo procesui taikytinas taisykles taikoma instancinė kontrolės forma, toks arbitražo sprendimas įsiteisėja ir įgyja minėtas savybes pasibaigus tokio sprendimo apskundimo terminui, o per nustatytą terminą šaliai jį apskundus, tik jo teisėtumo klausimą išnagrinėjus apeliacine tvarka.

Dėl bylos, kurioje sprendžiamas užsienio valstybės arbitražo teismo sprendimo pripažinimo ir leidimo vykdyti klausimas, sustabdymo, iki arbitražo teismo kilmės valstybėje bus išnagrinėtas klausimas dėl šio sprendimo panaikinimo

40. Kasaciniame skunde pareiškėjas teigia, kad apeliacinės instancijos teismas, sprenddamas dėl civilinės bylos, kurioje sprendžiamas užsienio valstybės arbitražo teismo sprendimo pripažinimo ir leidimo vykdyti klausimas, sustabdymo, nepagrįstai taikė CPK 163 straipsnio 1 dalies 3 punkto ir 812 straipsnio 4 dalies normas. Teisėjų kolegija iš esmės sutinka su šiais kasacinio skundo argumentais.
41. Lietuvos Respublikos Seimo ratifikuota Niujorko konvencija (Seimo 1995 m. sausio 17 d. nutarimas Nr. I-760 „Dėl 1958 metų Niujorko konvencijos dėl užsienio arbitražų sprendimų pripažinimo ir vykdymo ratifikavimo“) Lietuvoje yra tiesioginio taikymo tarptautinės teisės aktas (Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių įstatymo 11 straipsnio 1 ir 2 dalys).
42. Niujorko konvencijos VI straipsnyje nustatyta, jog jeigu V straipsnio 1 punkto e papunktyje nurodytai kompetentingai valdžios institucijai pateiktas prašymas panaikinti ar sustabdyti arbitražo sprendimo vykdymą, tai ta valdžios institucija, į kurią kreiptasi prašant pripažinti ir vykdyti šį sprendimą, gali, jeigu pripažins esant tikslinga, atidėti klausimo dėl šio sprendimo vykdymo išsprendimą, taip pat gali, tai pusei, kuri prašo pripažinti ir vykdyti šį sprendimą, prašant, įpareigoti antrąją pusę pateikti reikiamą garantiją.
43. Pagrindinis Niujorko konvencijos VI straipsnio tikslas yra išvengti skirtingų teismų sprendimų arbitražo sprendimo kilmės valstybėje ir susitariančiojoje valstybėje, kurioje prašoma pripažinti ir leisti vykdyti užsienio arbitražo teismo sprendimą vadovaujantis Niujorko konvencijos

nuostatomis. Šis tikslas nėra pasiekiamas tais atvejais, kai užsienio arbitražo teismo sprendimo pripažinimo ir leidimo jį vykdyti klausimą sprendžiantis teismas, taikydamas arbitražo sprendimo kilmės valstybės teisę, priima priešingą sprendimą nei arbitražo kilmės valstybės teismas, sprendžiantis arbitražo teismo sprendimo panaikinimo klausimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. spalio 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-381-915/2016, 48 punktas).

44. Pagal CPK 812 straipsnio 4 dalį, teismas, nagrinėjantis prašymą dėl užsienio teismo sprendimo pripažinimo, turi teisę sustabdyti bylos nagrinėjimą, jeigu šis teismo sprendimas yra apskundžiamas įprastinėmis atitinkamos valstybės teismų sprendimų kontrolės formomis arba jeigu terminas šiam skundui paduoti dar nėra pasibaigęs. Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos Seimas 2012 m. birželio 21 d. priėmė Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 23, 147, 296, 340, 587, 810, 811, 812, 813, 814, 815 straipsnių pakeitimo ir papildymo ir kodekso papildymo 811¹ straipsniu įstatymą Nr. XI-2090, kuris įsigaliojo 2012 m. birželio 30 d. Šiuo įstatymu buvo pakeistas CPK 812 straipsnis, įskaitant ir jo 4 dalį, iš šio straipsnio išbraukiant žodžius „arbitražas“. Teisėjų kolegijos vertinimu, tokie įstatymų leidėjo atlikti teisės akto pakeitimai sudaro pakankamą pagrindą konstatuoti, kad įsigaliojus minėtam CPK straipsnių pakeitimo įstatymui CPK 812 straipsnio, įskaitant ir jo 4 dalies, nuostatos tapo nebetaikytinos bylose, kuriose sprendžiami užsienio arbitražų sprendimų pripažinimo klausimai.
45. Nagrinėjamu atveju Lietuvos apeliacinis teismas skundžiamoje nutartyje nurodė, kad pagal CPK 812 straipsnio 4 dalį byla dėl užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo ir vykdymo sustabdoma dviem atvejais: a) kai arbitražo sprendimas nėra įsiteisėjęs; b) kai nesuėję arbitražo sprendimo apskundimo terminai. Teisėjų kolegijos vertinimu, nurodyti skundžiamos nutarties motyvai sudaro pagrindą padaryti išvadą, kad Lietuvos apeliacinis teismas šiuo atveju vadovavosi neaktualios redakcijos CPK 812 straipsnio 4 dalies norma, todėl nepagrįstai nurodė, kad ši norma taikytina sprendžiant bylos dėl užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo ir vykdymo sustabdymo klausimą.
46. Kita vertus, Lietuvos apeliacinis teismas skundžiamoje nutartyje nurodė, kad minėtas specialiųjų bylos sustabdymo atvejų sąrašas nėra baigtinis, nes *mutatis mutandis* kiekvienu konkrečiu atveju turi būti taikomi CPK 163 ir 164 straipsniuose nurodyti bendrieji civilinės bylos sustabdymo pagrindai. Todėl Lietuvos apeliacinis teismas nurodė, kad nagrinėjamu atveju taip pat yra taikytinas vienas iš privalomųjų bylos sustabdymo pagrindų, nustatytų CPK 163 straipsnio 1 dalies 3 punkte, t. y. iki bus išspręsta kita civilinė byla. Teisėjų kolegija šią Lietuvos apeliacinio teismo išvadą pripažįsta nepagrįsta dėl toliau nurodytų argumentų.
47. Kaip jau minėta, Niujorko konvencija yra tiesioginio taikymo teisės aktas, jos VI straipsnyje reglamentuojama teismo teisė, esant pateiktam prašymui, atidėti klausimo dėl užsienio arbitražo sprendimo vykdymo išsprendimą. Pagal šios konvencijos III straipsnyje nustatytas taisyklės užsienio arbitražų pripažinimo ir leidimo juos vykdyti bylos nagrinėjamos pagal valstybės, kurioje sprendžiamas pripažinimo klausimas, proceso teisę, tačiau *atsižvelgiant į Niujorko konvencijos normose išdėstytas sąlygas*. Teisėjų kolegijos vertinimu, Niujorko konvencijos III straipsnyje įtvirtintas šios konvencijos prioritetų principas, kuris reiškia, kad nacionalinės proceso teisės normos taikomos tik tiek, kiek tam tikrų klausimų nereglamentuoja minėta konvencija. Šis principas taip pat įtvirtintas ir CPK 1 straipsnio 3 dalyje bei Tarptautinių sutarčių įstatymo 11 straipsnio 2 dalyje.
48. Pažymėtina, kad Niujorko konvencijoje nenustatyta procesinė forma, kurią taikydama kompetentinga valstybės narės institucija gali atidėti užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo klausimo sprendimą, kol arbitražo kilmės valstybės teisme bus išspręstas arbitražo sprendimo panaikinimo klausimas. Šis klausimas paliktas reguliuoti pačioms susitariančiosioms valstybėms, kuriose tokio procesinio veiksmo išraiškos forma gali būti skirtinga (vienose tai gali būti bylos nagrinėjimo atidėjimas, kitose – bylos sustabdymas ir t. t.). Tuo tarpu klausimas, kokiais kriterijais remiantis galima nukelti (atidėti, sustabdyti) užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo klausimo nagrinėjimą, yra Niujorko konvencijos VI straipsnio reguliavimo dalykas ir jo nuostatos aiškinamos autonomiškai.
49. Niujorko konvencijos VI straipsnio, aptarto šios nutarties 42 punkte, turinys atskleidžiamas kasacinio teismo praktikoje ir teisės doktrinoje. Pastarojoje pažymima, kad bylos dėl užsienio arbitražo teismo sprendimo pripažinimo ir leidimo jį vykdyti nagrinėjimas gali būti stabdomas, kai, bylą nagrinėjančio teismo vertinimu, prašymas panaikinti arbitražo teismo sprendimą kilmės valstybėje narėje yra pateiktas *bona fide* ir iš bylos medžiagos matyti, kad konkrečioje byloje gali egzistuoti arbitražo teismo sprendimo panaikinimo jo kilmės valstybėje pagrindai. Doktrinoje nurodoma, kad poreikį stabdyti bylos nagrinėjimą teismas turi vertinti kiekvienoje byloje individualiai, atsižvelgdamas į konkrečioje byloje susiklosčiusias aplinkybes, tačiau pabrėžiama, kad teismai, sprenddami bylos sustabdymo klausimą, vertina, ar yra tikėtina, jog prašymas dėl arbitražo teismo sprendimo panaikinimo gali būti sėkmingas, ir kiek laiko galimai truks klausimo dėl arbitražo teismo sprendimo panaikinimo procesas (Gary B. Born, *International Commercial Arbitration*. Kluwer Law International, 2009, p. 2872, 2876–2877; Van den Berg, A. J. *The New York Convention of 1958: An Overview* Haga, 2003; Rico, B. *Searching for standards: Suspension of Enforcement Proceedings under Article VI of the New York Convention* Asian International Arbitration Journal. 2005, 1(1), p. 69–82; Jungtinių Tautų Ekonominė ir socialinė taryba. *Niujorko konvencijos parengiamieji darbai*, Niujorkas, 1958).
50. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad tais atvejais, kai Niujorko konvencijos VI straipsnio pagrindu prašoma sustabdyti bylą dėl užsienio arbitražo teismo sprendimo pripažinimo ir leidimo jį vykdyti, bylą nagrinėjantis teismas konkrečios bylos aplinkybių kontekste, be kita ko, turi įvertinti, ar stabdymas labiau atitinka šalių interesus nei bylos išnagrinėjimas, atsižvelgdamas į tai, ar prašymas panaikinti arbitražo sprendimą kilmės valstybėje pateiktas gera valia, ar yra pagrindas manyti, kad toks prašymas bus patenkintas, ar dėl bylos sustabdymo nepagrįstai nepailgės užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo ir leidimo jį vykdyti procesas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. spalio 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-381-915/2016, 51 punktas). Tačiau, ar konkrečiu atveju yra pagrindas nukelti (atidėti, sustabdyti) užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo klausimo nagrinėjimą, sprendžia pripažinimo klausimą nagrinėjantis teismas, atsižvelgdamas į pirmiau nurodytus kriterijus ir konkrečias bylos aplinkybes.
51. Vertindami poreikį stabdyti bylos nagrinėjimą Niujorko konvencijos VI straipsnio pagrindu teismai turi būti apdairūs, nes bylos dėl užsienio arbitražo teismo sprendimo pripažinimo ir leidimo jį vykdyti stabdymas yra priešingas arbitražo kaip alternatyvaus ginčų sprendimo būdo esmei, t. y. veiksmingam ir greitam ginčų nagrinėjimui. Siekiant užtikrinti tinkamą balansą tarp poreikio stabdyti bylos nagrinėjimą ir prašymą dėl užsienio arbitražo teismo sprendimo pripažinimo pateikusios šalies teisių bei apriboti bylą dėl arbitražo teismo sprendimo panaikinimo kilmės valstybėje inicijaviną vien tik siekiant vilkinti bylos dėl užsienio arbitražo teismo sprendimo pripažinimo ir leidimo jį vykdyti nagrinėjimą, Niujorko konvencijos VI straipsnyje nurodyta galimybė šalies, kuri kreipėsi dėl užsienio arbitražo teismo sprendimo pripažinimo, prašymu įpareigoti sprendimo pripažinimui prieštaraujančią šalį pateikti tinkamą arbitražo teismo sprendimo įvykdymo užtikrinimą, kurį teismas mano esant reikalingą (žr. šios nutarties 49 punkte nurodytus teisės doktrinos šaltinius).
52. Nors Lietuvos Respublikos proceso teisėje įtvirtinti tiek bylos nagrinėjimo atidėjimo, tiek bylos nagrinėjimo sustabdymo institutai, šių procesinių institutų taikymas priklauso nuo to, ar sprendžiant jų taikymo klausimą aišku, kada išnyks procesinės kliūtys, trukdančios nagrinėti bylą iš esmės. Atsižvelgiant į CPK 162² straipsnio 1 ir 2 dalių nuostatas, bylos nagrinėjimas atidedamas tais atvejais, kai yra procesinės kliūtys nagrinėti bylą iš esmės ir yra aišku, kada tos kliūtys bus pašalintos. Kitais atvejais, kai yra kliūčių išnagrinėti civilinę bylą dėl objektyvių aplinkybių, nepriklausančių nuo dalyvaujančių asmenų ir teismo valios ir nėra galimybės nustatyti, kada kliūtys išnyks ar bus pašalintos, taikytinas bylos nagrinėjimo sustabdymo institutas (CPK 162³ straipsnis).
53. Įstatymas pagal civilinės bylos sustabdymo pagrindus išskiria dvi bylos sustabdymo rūšis: privalomąją bylos sustabdymą (CPK 163 straipsnis) ir fakultatyvųją bylos sustabdymą (CPK 164 straipsnis). Esminis privalomojo ir fakultatyviojo bylos sustabdymo skirtumas yra tas, kad, esant bent vienam privalomojo sustabdymo pagrindui, teismas privalo sustabdyti bylos nagrinėjimą, o fakultatyvusis bylos sustabdymas priklauso teismo diskrecijai, nes CPK 164 straipsnyje nustatytais atvejais teismui suteikiama teisė, bet ne pareiga sustabdyti bylą; tokiais atvejais byla gali būti sustabdoma tiek paties teismo, tiek ir dalyvaujančių byloje asmenų iniciatyva (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. sausio 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-17/2008).

54. Lietuvos apeliacinis teismas, nagrinėjamu atveju sustabdydamas bylą CPK 163 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatyto pagrindu, netinkamai taikė ir aiškino proceso teisės normas, reglamentuojančias civilinės bylos sustabdymo pagrindus, pažeidė Niujorko konvencijos VI straipsnį ir nukrypo nuo jį aiškinančios kasacinio teismo praktikos.
55. Teisėjų kolegija pažymi, kad Niujorko konvencijos VI straipsnyje nenustatytas privalomasis užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo bylos sustabdymo ar atidėjimo pagrindas tais atvejais, kai kilmės valstybėje pateikiamas ieškinys dėl arbitražo sprendimo panaikinimo. Priešingai, atsižvelgiant į arbitražo esmę bei tikslus, Niujorko konvencijoje bei jos aiškinimo praktikoje įtvirtintą arbitražo sprendimo vykdymo prioritetą, konvencijos VI straipsnyje įtvirtinta pripažinimo klausimą sprendžiančios institucijos diskrecija, įvertinus visus anksčiau aptartus kriterijus, nukelti užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo klausimo nagrinėjimą, kol kilmės valstybė išnagrinės arbitražo sprendimo panaikinimo klausimą. Klausimo dėl užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo ir vykdymo nagrinėjimo atidėjimas (pagal Lietuvos Respublikos teisę – sustabdymas) yra galimas tik įvertinus šios nutarties 49–51 punktuose nurodytus kriterijus ir nustatčius išimtinį poreikį sustabdyti šio klausimo nagrinėjimą.
56. Teisėjų kolegija, vadovaudamasi CPK 361 straipsnio 4 dalies 2 punktu, išaiškina, kad atsižvelgiant į Niujorko konvencijos III straipsnyje nustatytas taisykles ir VI straipsnio nuostatas, CPK 163 straipsnyje įtvirtinti privalomieji civilinės bylos nagrinėjimo sustabdymo pagrindai netaikytini tais atvejais, kai pagal Niujorko konvencijos VI straipsnį pareiškiamas prašymas sustabdyti bylos dėl užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo ir leidimo jį vykdyti Lietuvoje nagrinėjimą, iki kilmės valstybėje bus išnagrinėtas šio sprendimo panaikinimo klausimas. Tokiais atvejais ši klausimą nagrinėjantis teismas civilinę bylą gali sustabdyti vadovaudamasis CPK 164 straipsnio 4 punktu, nustatęs Niujorko konvencijos VI straipsnyje įtvirtintus ir šios nutarties 49–51 punktuose nurodytus kriterijus.
57. Kadangi šiuo atveju Lietuvos apeliacinis teismas Niujorko konvencijos VI straipsnio netaikė ir jo taikymui reikšmingų aplinkybių nenustatė bei jų nevertino, o kasacinis teismas yra saistomas žemesnės instancijos teismų nustatytų aplinkybių ir faktinių aplinkybių nenustato (CPK 353 straipsnio 1 dalis), teisėjų kolegija konstatuoja, kad byloje egzistuoja pagrindas panaikinti skundžiamą nutartį ir perduoti klausimą iš naujo nagrinėti Lietuvos apeliaciniam teismui (CPK 359 straipsnio 1 dalies 5 punktas).

Dėl bylinėjimosi išlaidų

58. Kadangi klausimas dėl šios bylos sustabdymo pagrindo grąžinamas iš naujo spręsti Lietuvos apeliaciniam teismui, kasaciniame teisme šalių patirtos bylinėjimosi išlaidos neskirstomos ir paliktinos spręsti šiam teismui atsižvelgiant į galutinį bylos išnagrinėjimo rezultatą.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 5 punktu, 360 straipsniu, 362 straipsniu,

n u t a r i a :

Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2023 m. sausio 10 d. nutartį panaikinti ir perduoti klausimą iš naujo nagrinėti Lietuvos apeliaciniam teismui.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Goda Ambrasaitė-Balynienė

Artūras Driukas

Jūratė Varanauskaitė